

Književnost

Miroslav Gorše, Doktor Valentin Zarnik, narodni buditelj, pisatelj in politik. Slovenska Matica v Ljubljani 1940. Za tisk priredil dr. Dragotin Lončar.

Goršetova monografija o doktorju Valentinu Zarniku ima po izjavi pisatelja samega v glavnem namen »osvetliti borbo Slovencev za narodno enakopravnost v prvih treh najbolj razgibanih desetletjih ustavne dobe, v kolikor je vanjo posegel Valentin Zarnik.« Ko sem monografijo prebral, sem mogel ugotoviti, da se je Goršetu vse bolj posrečilo »osvetliti« takratno dobo slovenskega kulturnega in političnega življenja, kakor pa podati resnično in globoko znanstveno utemeljeno monografijo mladoslovenskega politika dr. Valentina Zarnika, čeprav bi pričujoča razprava morala v prvi vrsti biti prav to.

O tej naši trditvi nas prepričuje že prvi del razprave, ki v njem podaja Gorše Zarnikov življenjepis. O njem moremo namreč reči, da je glede na Zarnikovo življenje in delo vsekakor preskopo napisan, medtem ko je kulturno in politično izživljanje slovenskega naroda v šestdesetih, sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja popisano zadosti obširno in plastično. V resnici nam je pisatelj le to splošno življenje risal; Zarnika najdemo v tem popisovanju sicer resda v središču, a poleg njega dobimo še premnogo drugih kulturnih delavcev. Tega se Gorše sam tudi zaveda, saj ob koncu življenjepisa ugotavlja, »da se vsepovsod najdejo sledovi Zarnikovega dela...«

Drugo poglavje pričujoče monografije je posvečeno Zarniku-pisatelju, kako je izšel iz kroga Vajevcev in napisal še precej obširno leposlovno delo, nekaj povesti, daljšo vrsto humorističnih in satiričnih spisov, dva potopisa, a največ politično publicističnih člankov, humoresk in satir. Vsakdo bi pričakoval, da bomo v tem delu dobili na prvem mestu podrobnejšo karakteristiko Zarnikovega pisateljskega dela, zlasti globljo estetsko in kvalitetno oceno. Žal pa nam Gorše prikazuje Zarnika kot pisatelja prepovršno, preveč opisno, s prevelikim številom posameznih mest, citiranih iz Zarnikovih spisov.